

کتاب‌هایی درباره ایران برای کودکان و نوجوانان

کتاب‌هایی درباره ایران برای کودکان و نوجوانان (برگزیده آثار انتشار یافته از ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳) در پویش «ایران‌خوانی» معرفی شده‌اند.

کتاب‌هایی درباره ایران برای کودکان و نوجوانان (برگزیده آثار انتشار یافته از ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳) در پویش «ایران‌خوانی» معرفی شده‌اند.

به گزارش ایسنا، همزمان با سی و ششمین دوره نمایشگاه کتاب تهران پویش «ایران‌خوانی» برگزار می‌شود که فهرستی از کتاب‌هایی درباره ایران برای کودکان و نوجوانان (برگزیده آثار انتشار یافته از ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳) توسط نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران آماده شده است.

در مقدمه این فهرست آمده است: هر سرزمینی را قصه ای است؛ قصه ای که در سنگ‌های ثابت، در سایه سار سروهای سربلند، در سینه رودهای روان، در سکوت کویرهای طلایی و در کردار و گفتار و پندار مردمانش تنیده شده است و تنها بخشی از آن در آثار نویسندگان و هنرمندانش انعکاس پیدا می‌کند.

اما ایران ما - این خاک خورشیدخورده هزاررنگ - سرزمینی است لبریز از افسانه‌های پنهان، روایت‌های نانوشته و حکایت‌های گمشده. تاریخش چون حریری هزاربافت، فرهنگش همچون کاروانی از کلمات زرین، و طبیعتش به سان ترانه ای بی پایان، در تار و پود این سرزمین می‌تپد.

باید گوش‌ها را شنوا، چشم‌ها را بینا، و دل‌ها را پذیرا کرد تا این آواهای دور و نزدیک شنیده شوند. آنچه تاکنون به رشته کتاب و قلم درآمده، تنها شراره ای کوچک از آتشفشان شگفتی‌های ایران است. شناخت همین قطره‌های گران بها، راه اصلی برای رسیدن به اقیانوس بی‌کران روایت‌هایی است که هنوز چشم به راه نوشته شدن‌اند و روزی راه خود را به سوی آینده خواهند گشود.

در چنین شرایطی، دوست داشتن ایران، تنها مهرورزی نیست؛ دانستن است، اندیشیدن است، خواندن است، نوشتن است. عشق به میهن، در نگاه ژرف، در لمس رازهای تاریخ، در آواز واژه‌ها، و در آرزوی آبادانی و آزادی ریشه دارد. پیامبر اکرم(ص) می‌فرماید: «دوست داشتن وطن از ایمان است» و کلام امام علی(ع) در خاطرمات طنین انداز می‌شود که می‌فرماید: «وطن دوستی، سرآغاز آبادانی است».

پس بیاییم این عشق را در همین سنت ایرانی اسلامی با دانایی درآمیزیم، این دلبستگی را با خواندن و فهمیدن ژرف تر کنیم؛ بیاییم قصه‌های ایران را از نو بشنویم، دوباره بخوانیم، و با جان و جهان خود درآمیزیم.

در دنیای امروز، که رسانه‌ها و فضای مجازی نقش مهمی در شکل‌گیری افکار و باورهای نسل جدید دارند، تولید محتوای جذاب و اثرگذار برای ترویج وطن‌دوستی ضرورتی انکارناپذیر است. کشورهای موفق دنیا مثل ژاپن، آلمان، و کره جنوبی سال‌هاست که از طریق فیلم‌ها، انیمیشن‌ها، کتاب‌های کودک، بازی‌های ویدیویی و برنامه‌های آموزشی، عشق به سرزمین را در ذهن کودکان و نوجوانان نهادینه کرده‌اند. این کشورها با روایت داستان‌های ملی، معرفی قهرمانان تاریخی و نمایش جذابیت‌های فرهنگی و طبیعی‌شان، نسل جوان را به کشور خود علاقه‌مند و حس مسئولیت نسبت به آن را در آن‌ها تقویت می‌کنند.

ایران با پیشینه‌ای کهن و ظرفیت‌های شگفت‌انگیز فرهنگی، تاریخی و طبیعی، ظرفیت بسیار بالایی برای تولید چنین محتواهایی دارد. از تمدن باشکوه باستانی گرفته تا دوران شکوفایی علمی در دوران اسلامی و دستاوردهای علمی دانشمندان بزرگی مانند ابن سینا و خوارزمی، از هنرهای اصیل ایرانی همچون فرش بافی و نگارگری تا جاذبه‌های طبیعی خارق‌العاده‌ای مانند جنگل‌های هیرکانی، کویر لوت، کوه‌های زاگرس و سواحل زیبای جنوب، ایران سرزمینی است که کودکان و نوجوانان اگر آن را به درستی بشناسند و به آن افتخار می‌کنند.

اگر کودکان و نوجوانان از سنین پایین با زیبایی‌ها، افتخارات و ظرفیت‌های ایران آشنا شوند، احساس تعلق و مسئولیت نسبت به وطن در آن‌ها تقویت خواهد شد. برای تحقق این هدف، دولت، نهادهای فرهنگی، هنرمندان، نویسندگان و فعالان رسانه‌ای باید با برنامه‌ریزی دقیق و تولید محتوای باکیفیت، نسل آینده را با عشق به ایران پرورش دهند.

پویش ایران‌خوانی

پویش ایران‌خوانی با هدف پرورش عشق و آگاهی نسبت به سرزمین ایران، به ویژه در میان نسل جوان، راه‌اندازی شده است. این پویش می‌کوشد با معرفی آثار فرهنگی، تاریخی و ادبی ایران، زمینه شناختی ژرف‌تر و پیوندی ماندگارتر با هویت ایرانی را فراهم کند.

- تقویت علاقه به ایران در میان کودکان و نوجوانان
- ایجاد شناخت عمیق تر از تاریخ، فرهنگ و جغرافیای ایران
- ترویج عادت مطالعه و بحث درباره ایران در گروه های سنی مختلف انگیزه بخشی و ادای احترام به نویسندگان، تصویرگران و پژوهشگرانی که روایت های ایران را زنده نگاه می دارند

شیوه اجرا

مرحله اول: تدوین فهرست تفصیلی و تحلیلی کتاب های برگزیده
بررسی و انتخاب کتاب های برتر کودک و نوجوان درباره ایران در پنج سال اخیر
انتخاب کتاب های برگزیده ای که در فهرست ها و جوایز بخش خصوصی و دولتی نظیر آموزش و پرورش، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، کتاب سال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر نهادهای فرهنگی معرفی شده اند.
تقسیم بندی کتاب ها بر اساس موضوعات (تاریخ، فرهنگ، جغرافیا، طبیعت، اسطوره ها و شخصیت های ملی، معماری و هنر)
تفکیک فهرست بر اساس گروه های سنی (کودک، نوجوان و جوان)
نگارش و انتشار ریویوهای تحلیلی درباره این کتاب ها
انتشار فهرست تفصیلی در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران
مرحله دوم: تبلیغ و ترویج فهرست

انتشار فهرست در پلتفرم های مختلف (رسانه های اجتماعی، وب سایت های فرهنگی و آموزشی، خبرگزاری ها، نشریات تخصصی کودک و نوجوان)
همکاری با کتابخانه ها و مدارس برای معرفی فهرست به دانش آموزان و والدین
ارائه نسخه های دیجیتال و چاپی فهرست در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران
مرحله سوم: تقدیر از ناشران، مؤلفان و تصویرگران فعال
برگزاری مراسم تقدیر از فعالان حوزه نشر کتاب های مربوط به ایران در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران
اعطای جوایز و حمایت از ناشران و نویسندگان برتر

تشویق به تولید آثار جدید با محوریت ایران

مرحله چهارم: تجهیز کتابخانه ها با کتاب های فهرست شده
تأمین و ارسال کتاب های منتخب برای کتابخانه های عمومی از طریق پویش اهدای کتاب به کتابخانه های عمومی و راه های دیگر
همکاری با نهادهای فرهنگی و آموزشی برای گسترش دسترسی به این منابع
مرحله پنجم: طراحی رویدادهای ایران خوانی

برگزاری جلسات کتاب خوانی با محوریت ایران در کتابخانه ها و مدارس
دعوت از نویسندگان و پژوهشگران برای گفت وگو با نوجوانان درباره تاریخ و فرهنگ ایران
ایجاد پویش های مطالعاتی با محوریت ایران در سطح ملی

شیوه انتخاب کتاب های فهرست

- (۱) این فهرست شامل کتاب های برگزیده کودک و نوجوان با موضوع ایران در بازه زمانی ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳ است.
- (۲) تهیه کنندگان فهرست برای رعایت شرایطی منصفانه و عادلانه در انتخاب کتاب ها نقشی نداشتند و کتاب های مربوط به ایران را از فهرست کتاب های منتخب نهادهای مختلف دولتی و غیر دولتی جست وجو و انتخاب کردند.
- (۳) با توجه به این که انتخاب کتاب ها نیازمند دسته بندی اولیه بود با مشورت های مختلف علاوه بر کتاب های شعر و داستان که

در آن به موضوع ایران پرداخته شده، آثاری با موضوعات زیر نیز در فهرست قرار گرفت:

(الف) دفاع از کشور (کتاب‌هایی درباره دفاع مقدس، شهدا و ...)

(ب) زندگینامه دانشمندان، هنرمندان، نویسندگان، شاعران، بزرگان و مشاهیر ایرانی

(ج) بازنویسی‌ها و بازآفرینی‌های متون کهن فارسی

(د) تاریخ، میراث فرهنگی، آیین‌ها و اسطوره‌های ایرانی

(ه) جغرافیا و طبیعت و محیط زیست ایران

(۴) با توجه به دسته‌بندی فهرست اولیه‌ای تهیه شد و با توجه به اینکه تصمیم‌گیری درباره برخی کتاب‌ها نیاز به شناخت دارد، با تعدادی از کارشناسان مشورت شد تا فهرست نهایی کتاب‌ها تعیین شود.

(۵) برای کتاب‌های فهرست شناسنامه‌ای شامل عنوان اصلی و فرعی، نویسنده، تصویرگر، ناشر و کلیدواژه‌ها تدوین شد.

(۶) برای اینکه استفاده از این فهرست کاربردی شود، برای هر کتاب کلیدواژه‌هایی استخراج شد که علاوه بر موضوع و درونمایه شامل مخاطبان، نوع ادبی، مقطع تحصیلی و است.

(۷) شناسنامه و کلیدواژه‌ها به گونه‌ای تدوین شده است که امکان جست و جوی موضوعی، جست و جو بر حسب نویسنده، تصویرگر و ناشر و ... فراهم باشد.

(۸) این فهرست، تصاویر جلد کتاب‌ها را هم ارائه می‌دهد تا زمینه‌های بیشتری برای آشنایی با هر اثر فراهم شود.

سخن آخر

این فهرست بخشی از پویای ایران خوانی است که با هدف ترویج و تقویت شناخت نسبت به ایران عزیز تهیه شده است، اما در عین حال، فهرستی است که می‌تواند برای تمام خانواده‌ها، مدارس، مهدکودک‌ها و هر نهاد و فردی که دل در گرو ایران دارد، مفید و کاربردی باشد. ما با مراجعه به فهرست‌ها و انتخاب‌های معتبر تلاش کرده ایم مجموعه‌ای کامل از بهترین کتاب‌ها درباره ایران را عرضه کنیم تا در این پویای به کار گرفته شود. این فهرست در مرحله اجرا و در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور کامل‌تر خواهد شد.

ما قدردان معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و تمامی نهادها و افرادی هستیم که در تهیه این فهرست به ما پیوسته‌اند. بی‌شک این فهرست راه خود را به خانواده‌ها، کتابفروشی‌ها، باشگاه‌های کتاب‌خوانی، میزهای نویسندگان، مدارس، دانشگاه‌ها، و دیگر مراکز فرهنگی خواهد گشود. از همین جا به همه آن‌ها درود می‌فرستیم و امیدواریم که این گام، آغازی تازه برای خواندن، نوشتن و اندیشیدن درباره ایران باشد.